

Proloog

(12 oktober 1988)

Ze verlangt naar de dood.

Verlangen is voor haar een beladen begrip, maar in dit geval staat ze het zichzelf toe.

De 224 treden omhoog laat ze moeiteloos achter zich. Soepel beklimt ze het muurtje, dat de afscheiding vormt tussen de galerij aan de ene zijde en de onmetelijke diepte aan de andere.

Ze heeft alles uitgedacht. Voor één keer in haar leven wilde ze de volledige controle hebben. Dit wilde ze goed doen, waardig, voor zover dat woord nog op haar van toepassing zou kunnen zijn. Haar minutieuze planning schreef ze op vrolijk gekleurde post-its, die ze daarna verbrandde; te pijnlijk voor haar nabestaanden. Ze koos een flatgebouw dat niet in de buurt ligt van een school of kinderdagverblijf. Om negen uur precies, wanneer de kinderen uit de buurt nietsvermoedend in hun klaslokalen zitten, zal ze springen. Dit zal de hulpdiensten genoeg tijd geven, dat hoopt ze althans, om haar te hebben opgeruimd voordat de kinderen naar huis komen voor het middageten.

Ze wil kinderen geen kwaad doen, dat heeft ze nooit gewild.

Iemand zal haar vinden, zoveel is zeker. Misschien de postbode op zijn eerste ronde van de dag, misschien een oude dame die na het ontbijt haar teckel uitlaat, op het grasveld aan de overkant van de straat. Daar probeert ze maar niet te veel aan te denken. Hoe ze het ook doet, er zal altijd iemand zijn die haar vindt. Dat kan dan toch maar beter een onbekende zijn, iemand die het beeld van een anonieme, enigszins verwilderd uitziende en inmiddels dode vrouw op zijn netvlies zal bewaren en uiteindelijk door weet te gaan met leven. Misschien zal hij of zij, gewaarschuwd door dit beeld – een memento mori – intenser gaan leven, zijn geliefden nadrukkelijker liefhebben.

Ze zal in ieder geval niet gillen, dat heeft ze zich voorgenomen. Het laatste dat ze wil is dat voorbijgangers en flatbewoners, gealarmeerd door haar doodskreet, aansnellen en uit hun ramen kijken, getuige zijn van de klap. Dat moet een angstaanjagend gezicht zijn.

Nee, ze kan maar beter dood zijn, leeggebloed, uitgeademd en ontzield, voordat iemand haar lichaam ontdekt.

Terwijl de diepte haar vriendelijk verwelkomt, gaan haar gedachten als vanzelf naar haar dochters. Bij het schrijven van een afscheidsbrief raakte ze telkens verstrikt in haar eigen woorden. Ze hoopt dat zij mettertijd evengoed zullen begrijpen waarom ze niet verder kon gaan in dit leven. Ze vertrouwt erop dat daar waar zij naartoe gaat, tijd niet bestaat. Zodat ze in minder dan een oogwenk samen zullen zijn.

De boomtoppen onder haar lijken niet te treuren om het recente verlies van hun zachte bladerdek. Ze wiegen heen en weer, in het vertrouwen dat alles eindig is, en vervangbaar.

Ze sluit haar ogen en springt.

Ze gilt niet.

I

Laura

Ze was te laat, natuurlijk. Niet heel veel te laat, maar precies genoeg om me op mijn zenuwen te werken. Op haar dooie gemak, alsof de aarde niet elk moment kon stoppen met draaien, kwam ze aanrijden. Zonder een woord te zeggen stapte ik in, zwijgend reden we naar onze bestemming. Jill drong niet aan op een gesprek. De hele rit keek ik uit het raam. Gedurende het kleine stukje dat we over de snelweg reden, vanaf de oprit naar de eerstvolgende afrit, fantaseerde ik erover aan het stuur te trekken. Dat deed ik vaker, het fascineerde mij dat mensen door zo'n simpele handeling konden beschikken over leven en dood.

We konden niet direct een parkeerplek vinden. Toen de auto eindelijk stond vloog ik naar buiten, de garage uit. Ik volgde het voetpad richting de hoofdingang en ging de immense draaideuren in. Samen met een vrouw op krukken en een man met een vaalgrijs verband rondom zijn gezicht gedraaid bevond ik me even in het vacuüm dat binnen en buiten van elkaar scheidde. Daar kwam Jill al aan. Jill zou me hoe dan ook gebieden naar binnen te gaan. Ik stapte de hal in

en keek om me heen. Er waren mensen in witte jassen, doelgericht en vol zelfvertrouwen bewogen ze zich voort. Er zaten mensen in witte kuipstoeltjes, onzeker om zich heen kijkend, in spanning aan het wachten op een geliefde, een uitslag, of op allebei.

Ik was al vaker in het LUMC geweest, maar leek nu niet in staat de borden te begrijpen die bezoekers de juiste kant op moesten sturen. A1 tot en met A8 rechtdoor, B tot en met F rechtsaf, de roltrap op voor G tot en met H.

‘Dit is toch een ziekenhuis, geen vliegveld,’ zei ik geïrriteerd tegen Jill, die naast mij was komen staan. Ze gebaarde me te volgen en leidde me een roltrap op, lange gangen door en uiteindelijk een wachtkamer in.

‘Goedemorgen!’ De vrouw die bij de stem hoorde zag eruit alsof haar glimlach in haar gezicht gebeiteld was. Misschien werden haar mondhoeken omhooggehouden met van die onderhuidse draadjes van een facelift die niet echt een facelift is. De frons in haar wenkbrauwen leek te verraden dat ze hier zelf ook niet zo gelukkig mee was of dat ze het in ieder geval heel erg vermoeiend vond om de godganse dag zo blij te kijken. Evengoed had ik de begroeting moeten beantwoorden, maar gelukkig was daar Jill, die de vrouw vriendelijk te woord stond.

Of we nog even plaats wilden nemen in de wachtkamer?

Om niet met Jill te hoeven praten, pakte ik een willekeurig boek van een tafeltje, met de titel FAS-kinderen. Het bleek een dikke pil te zijn over kinderen met het foetaal alcoholyndroom. Pagina na pagina keken kinderen met te ver uit elkaar staande ogen mij aan. Wreed genoeg gaf het enige

troost te weten dat van alles wat er mis zou kunnen zijn met mijn baby, ik voor deze aandoening in ieder geval niet bang hoefde te zijn.

Jill, naast mij, las mee met het boek op mijn schoot. De vrouw van mijn vader was zo’n ergerlijk type dat precies doorhad wanneer ze haar mond moest houden. Ze was klein van stuk en hoewel ze allang geen meisje meer was, kon haar aanblik bedrieglijk zijn: een tenger poppetje dat je het liefst in een doosje zou willen doen. Naar mijn smaak was ze veel te schattig. Hoe kon je ooit boos worden op een vrouw die eruitzag als een kind? Toch was Jill een vrouw om rekening mee te houden. Wat ze miste in lengte, compenseerde ze in felheid.

‘Mevrouw Tessel?’ Het was een andere stem dan die van de vrouw met de fronsende glimlach, harder en scherper. Ik keek op naar een wat grijze dame, die enigszins streng over haar leesbril terugkeek. ‘Loopt u mee?’

Direct voelde ik mijn lichaam verstrakken. Mijn spieren spanden, zich instinctief gereedmakend om te vechten of te vluchten.

Een kloppend hartje. Het geluid galmde door de ruimte, deed mijn adem stokken. Er was niet veel te zien op het scherm, een zwangerschap van twaalf weken en twee dagen, maar het was meer dan ik had durven dromen. Het leefde, het was mijn kind. Jill ademde hoorbaar uit, de echoscopiste keek op. ‘U bent zeker de oma!’ Ze kon onmogelijk vermoeden in wat voor wereld, gesponnen uit kwetsbaar spinnendraad, ze zich begaf.

Die avond kon ik eindelijk Peter bellen. Hij wist het al, zei hij, dat alles goed was. Hij was in zijn leven te weinig teleurgesteld om te rekenen op tegenslag.

‘Hoe voel je je? Je wordt eindelijk moeder.’

Er trok een siddering door mijn lijf. Al zolang als ik me kon herinneren was dat mijn diepste wens geweest. Toch was het Peter geweest die het onderwerp serieus had aangesneden. Hij zei dat er nu toch echt niets meer te wensen overbleef. En hij had gelijk, materieel gezien hadden we een kind voldoende te bieden. Maar mijn zorgen lagen op een ander vlak. Ook dat wuifde hij weg. ‘Je kunt nooit zeker weten dat je een kind niet zult beschadigen, je kunt niet meer dan je best doen. En zorgen dat je blijft.’

De rest van het telefoongesprek had hij gepraat over babynamen, babykamers, babykleding, baby’s, baby’s, baby’s. Nadat ik had opgehangen haalde ik het zware fotoalbum uit de boekenkast. Het begon met mijn geboortekaartje, het berichtje uit de krant dat mijn aankomst aankondigde, een foto van een klein lijfje in een wit rieten wiegje. Verderop in het boek stond ik, twee jaar oud misschien, boven op een houten cilinderbureau. Ik bladerde door naar het eind, de broze bladzijden voorzichtig omslaand. Vlak na mijn vierde verjaardag stopte het. Hier en daar hadden de kleine driehoekjes waarmee de foto’s op hun plek werden gehouden losgelaten, zodat sommige naar buiten duikelden.

Een roze jurk. Ik herinnerde me de jurk, en dat ik hem prachtig vond, dat ik mezélf zo mooi vond met mijn lange haren in een dikke vlecht, bijeengehouden door een roze

strik. Er was een enorme prinsessentaart – een barbiepop in het midden gestoken, zichtbaar vanaf haar taille, omringd door het golvende marsepein van haar jurk – versierd met kleine roosjes van fondant. Felicia, die trots keek naar mij, haar vijf jaar jongere zusje. Mijn vader, destijds nog met een snor en te lange haren. Jill.

En daar, oma Chiara, mijn moeders moeder. Een mooie vrouw met lange donkere krullen, ze deed aan een zigeunerin denken. Misschien was ze dat ook wel, misschien was dat de reden waarom ze op een dag verdween.

Eén foto toonde mijn poging alle vier de kaarsjes tegelijk uit te blazen. Of het me gelukt was, kon ik me niet meer herinneren. Wat ik me wel herinnerde was dat mijn moeder die dag een einde aan haar leven maakte.

Het duurde nog uren voordat men had uitgevogeld wie de vrouw was die met een doffe klap, het gezicht naar de hemel gericht, uit het leven was gevaagd. Terwijl mijn moeders lichaam, of wat ervan over was, in een koelcel werd geborgen, pakte ik cadeautjes uit.

Vormde deze gebeurtenis de oorsprong van mijn faalachtige pogingen iets van het leven te maken? Als kind weigerde ik al binnen de lijntjes te kleuren. Met mijn grote zus knipte ik vaak foto’s uit tijdschriften en vervolgens scheurden we die in tweeën. De ene helft plakten we met een plakstift op een wit vel papier, de andere helft tekenden we erbij. Felicia vond niets leuker dan alles wat ontbrak zo precies mogelijk natekenen. Na afloop liet ze trots zien hoe goed het haar gelukt was om de werkelijkheid na te bootsen. Ik daarentegen tekende zeemeerminnen vinnen aan fotomodellen en gaf

filmsterren drakenkoppen. Een weeskind omringde ik met chocoladedonuts en troetelberen, gewoon omdat het kon. Het ergerde Felicia soms dat ik meende de werkelijkheid zo naar mijn eigen hand te kunnen zetten. ‘Waarom teken je dingen niet gewoon zoals ze zijn?’

Mijn zus en ik waren in alle opzichten tegenpolen. Ik was een dromer, die vaker niet dan wel tot handelen overging; Felicia was doortastend, een type bij wie iedere handeling een rationele oorsprong kende.

Felicia droomde van een leven als succesvolle advocaat – en zou later precies dat worden; ik hield er wat abstractere fantasieën op na, een leven als kunstenares, waarbij de precieze kunstvorm later nog wel duidelijk zou worden. Ik zou mensen gelukkig maken, de wereld mooier maken. En anders zou ik wel bij het circus gaan, als clown zou ik het leven van de bezoekers verlichten, al was het maar voor een uurtje.

Moeiteloos haalde ik mijn gymnasiumdiploma. Zelfs mijn vakkenpakket liet ik bepalen door vriendinnen, die kozen voor een pakket met veel talen en maatschappijleer. Geneeskunde, een stille wens, viel hierdoor af. In het spectrum van voor de hand liggende universitaire opleidingen in Leiden, de stad waar ik toch al woonde, bleven rechten en psychologie over. Ik koos voor het laatste en voelde me enigszins op mijn gemak tussen al die andere intrinsiek getroebleerde mensen. Misschien zou ik zijn afgehaakt als er ooit een wezenlijke inspanning van mij gevraagd was. Ik kon dan ook niet zeggen dat ik trots was bij mijn afstuderen, wel dat ik me van het feestje na afloop niets meer kon herinneren.

Het was niet de eerste keer dat ik drugs gebruikte, maar het

vormde wel het begin van een experimentele fase. Ik was voor alles in: xtc, GHB, al die andere volmaakt onschuldig klinkende afkortingen. In de cocon van mijn Leidse studentenhuus kon ik me blijven laven aan de lamlendigheid van laat in de middag mijn bed uitkomen en tot diep in de nacht films kijken, praten of gewoon niets doen.

Slechts één keer haalde het verleden mij in. Er was een feestje in een studentenflat in de Delftse TU-wijk. Die nacht voelde ik me ontwaken, ook al had ik niet geslapen. Ineens stond ik op het platte dak van de flat. Er waren meer mensen. Er werd gedanst en gedronken. Het gebouw had maar zes verdiepingen, niet zestien. Toch wilde ik het ervaren. Mijn ene voet schoof uiterst traag naar voren, waarna de andere dit voorbeeld volgde. Er ontstond een soort ritme dat zichzelf opzweeptte, almaar sneller en sneller, totdat ik richting de dakrand leek te vliégen. Er klonk een gil, geschreeuw en ineens werd ik tegen de grond gesmeten. De dakrand had ik net niet gehaald.

2

Chiara

Met mijn ogen dicht kon ik mijn dagelijkse ochtendwandelingetje naar het meer van Caldonazzo nog afleggen. Al zou ik dan het hoogtepunt van mijn dag missen: lopend over de Via al Lago aanschouwen hoe de opkomende zon zijn spiegelbeeld vindt in het water. Het deed mij telkens beseffen dat ik thuis was, ook al vond ik hier niet mijn oorsprong.

Als kind kwam ik hier iedere zomer met mijn ouders. Mijn moeder was Italiaanse en had deze plek omarmd als haar geboortegrond, al kwam ze eigenlijk uit een zuidelijker gelegen en armer gebied. Op camping Penisola Verde – groen schiereiland – in een dorpje genaamd Calceranica speelden al mijn jeugdige vakantieherinneringen zich af. Het bestond nog steeds, en was niet eens zo heel erg veranderd. De bomen die getuige waren van mijn eerste stapjes, het muurtje langs de beek dat de plaats van handeling was van mijn eerste zoen, ze waren er nog. De douches, nu veel talrijker aanwezig, werkten echter niet meer op muntjes en waren bovendien voorzien van draaiknoppen: de campinggast van nu bepaalde autonoom de hoeveelheid warm en

koud. De voorheen aanwezige hangtoiletten hadden plaatsgemaakt voor comfortabele wc's met brillen. De kwetsbare jarenvijftigtegeltjes met roze bloemetjesversiering in het toiletgebouw waren vervangen door een eenvoudig met de hogedrukspuit schoon te spuiten variant, gespikkeld grijsbeige als camouflerende ondergrond voor onvermijdelijke smet. Tijdens de verbouwing, twintig jaar geleden alweer, was ik regelmatig langs de afvalhoop gelopen en had ik genoeg van de oude tegeltjes verzameld om een mozaïek van te maken op het blad van mijn koffietafel. De slagboom die bepaalde dat alleen de auto's van campinggasten welkom waren werd nu elektronisch bediend door de kleindochter van de vrouw die destijds de camping runde.

De sfeer, de geur, de manier waarop het daglicht tussen de boombladeren danste, de geest van deze plek was onveranderbaar.

Mijn terugkeer was een opwelling. In Nederland had ik alleen mijn kleinkinderen nog, maar het contact met hen vloeog met de dag. Hun vader nam het mij kwalijk dat ik de kant van hun moeder had gekozen, toen zij nog leefde. Maar het was de natuur die bepaalde dat ik mijn kind in bescherming nam. Uiteindelijk faalde ik ook hierin; ik had haar niet voldoende kunnen beschermen.

Misschien was dat wel de reden waarom ik hier zo graag verbleef. In Calceranica werd Maria verwekt. Luca was een jongeman van eenentwintig, ik was nog maar vijftien, hij was op bezoek bij familie en ik zag hem voor het eerst bij het meer. Hij had lange zwarte haren en zijn zongebruinde huid